

**ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра загальної та клінічної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ОСІБ З ПТСР

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Освітні програми «Реабілітаційна психологія»
Спеціальність 053 Психологія
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від « 29 » серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Психологічна реабілітація осіб з ПТСР
Освітня програма	Реабілітаційна психологія
Спеціальність	053 «Психологія»
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс/семестр	4/7
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 8/16 год. Семінарські заняття – 9 /18год. Самостійна робота – 56/ год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/developer/course/view/4114

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Психологічна реабілітація осіб з ПТСР як навчальна дисципліна – це інтегративна дисципліна, що базується на наукових дослідженнях різних галузей психології, що у своїй основі поєднує механізм знань теоретичного і практичного характеру.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Психологічна реабілітація осіб з ПТСР» виступають психологічні аспекти процесу відновлення та розвитку порушених функцій внаслідок впливу внутрішніх чи зовнішніх чинників травматичного характеру на індивідуально-психологічний, особистісний й соціально-психологічний рівні функціонування. У навчальній дисципліні до розгляду постають основні психологічні аспекти процесу психологічної реабілітації осіб з ПТСР, психологічна складова ситуацій, в яких людина потребує реабілітації. Багато уваги зосереджено на загальних положеннях, принципах, прийомах та техніках психологічного супроводу осіб із ПТСР.

Метою курсу є: ознайомлення студентів з напрямками психологічної реабілітації та особливостями організації психологічної допомоги особам із симптомами ПТСР; з методами і прийомами необхідними для вирішення практичних завдань психологічної реабілітаційної роботи; у сприянні розвитку особистісних та професійних якостей майбутніх практичних психологів, їхнього подальшого професійного становлення.

Цілі курсу полягають у створенні цілісного уявлення у майбутніх фахівців про процес психологічної реабілітації осіб із ПТСР, його етапи, напрями та форми; забезпеченні тісного взаємозв'язку у навчальній діяльності теоретичного та практичного аспектів курсу психологічної реабілітації осіб із ПТСР; сприянні формуванню у студентів навичок надання психологічної допомоги із ознаками посттравматичного стресового розладу; розвитку психологічної компетентності у сфері практичної психології.

Компетентності

Студент повинен оволодіти наступними компетентностями:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері психології та професійної підготовки у процесі навчання, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним, мислити концептуально, системно, саногенно.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності:

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК8. Здатність організовувати та здійснювати психологічну реабілітацію, надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, адаптація до нових ситуацій у сфері професійної діяльності.

Програмні результати навчання :

У результаті вивчення дисципліни студент повинен демонструвати наступні результати :

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПР15. Вміти розробляти та впроваджувати індивідуальні та групові програми психологічної реабілітації.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.

ПР19. Організовувати і проводити реабілітаційно-психологічну роботу в умовах санаторно-курортного оздоровлення.

ПР20. Здійснювати моніторинг та якісну оцінку психологічного супроводу та психореабілітаційних програм.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Вступ до психологічної реабілітації осіб з ПТСР	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.</p> <p>Предмет психологічної реабілітації осіб із симптомами посттравматичного стресового розладу. Методи психологічної реабілітації осіб із ПТСР. Принципи психологічної реабілітації осіб із ПТСР.</p>	<p>Питання для самоконтролю до теми.</p> <p>Опрацювати запропоновану літературу та систематизувати зміст теми у вигляді конспекту. Написати реферат про сучасний напрям психологічної реабілітації осіб із ПТСР та його ключові завдання. Висвітлено сутнісний зміст напрямку травмотерапії. Доведено наукове підґрунтя психотерапевтичного напрямку та підходу. Наведено приклади ефективності методів напрямку в процесі психотерапевтичної роботи з психологічною травмою.</p> <p>Тестування: https://d-learn.pro/developer/course/view/4114</p>
2.	Поняття про психологічну травму	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.</p> <p>ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.</p> <p>ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення</p>	<p>Словникова робота до теми.</p> <p>Питання для самоконтролю до теми.</p> <p>Опрацювати запропоновану літературу та систематизувати у вигляді конспекту.</p> <p>Тестування: https://d-learn.pro/developer/course/view/4114</p>

		<p>психічного здоров'я та психологічного благополуччя.</p> <p>Зміст травми та складові травматичного розладу. Види травмуючих ситуацій та їх психологічні наслідки. Захисні фактори і фактори ризику в розвитку травми. Первинна і вторинна травматизація, травма усвідомлення. Види травми за часом і тяжкістю впливу. Симптоми та рівні прояву травми.</p>	
3.	<p>Мотивація у психологічній реабілітації осіб із ПТСР</p>	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.</p> <p>Вживання, сенс життя та реабілітація. Мотиваційні проблеми та їхні наслідки при депресивних розладах. Мотивація людини до реабілітації. Реабілітаційний потенціал особистості.</p>	<p>Словникова робота до теми. Питання для самоконтролю до теми. Обґрунтувати ключові методи травмотерапії. Висвітлено сутнісний зміст методів травмотерапії та їх наукові засади. Розкрито психопрофілактичний, психокорекційний та психотерапевтичний потенціал методів травмотерапії. Аналітично описано 1-3 приклади успішного клінічно-психологічного та реабілітаційно-психологічного застосування методів травмотерапії. Тестування: https://d-learn.pro/developer/course/view/4114</p>

4.	Особливості побудови програми психологічної реабілітації особи із ПТСР	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.</p> <p>ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.</p> <p>Фази реабілітаційного процесу осіб із ПТСР. Основні принципи виконання програми реабілітації та етапи визначення реабілітаційної програми. Принципи психологічної реабілітації. Особливості складання реабілітаційної програми для осіб із ПТСР.</p>	<p>Словникова робота до теми. Питання для самоконтролю до теми. Опрацювати запропоновану літературу та систематизувати у вигляді конспекту:</p> <p>Розробити план психотерапевтичної роботи з клієнтом, який страждає від ПТСР :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. План бесіди відображає типові (характерні) проблеми клієнта з посттравматичним стресовим розладом. 2. План бесіди спрямований на пошук і знаходження ресурсу клієнта для роботи з ПТСР. 3. План бесіди включає методи самопомоги при ПТСР. <p>Тестування: https://d-learn.pro/developer/course/view/4114</p>
5.	Методи реабілітації	<p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.</p> <p>ПР19. Організувати і проводити реабілітаційно-психологічну роботу в умовах санаторно-курортного оздоровлення.</p> <p>ПР20. Здійснювати моніторинг та якісну оцінку психологічного супроводу та психореабілітаційних програм.</p>	<p>Словникова робота до теми. Питання для самоконтролю до теми. Систематизувати матеріал у вигляді конспекту. Розробити план психокорекційної бесіди з особою, яка стала свідком катастрофи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. План бесіди відображає типові (характерні) переживання особи, яка стала свідком катастрофи. 2. План бесіди спрямований на пошук і знаходження ресурсів, які допоможуть справитися з пережитим стресом. 3. План бесіди включає технології психологічної підтримки постраждалих та очевидців. <p>Тестування: https://d-learn.pro/developer/course/view/4114</p>

		<p>Використання методів психологічної допомоги при реабілітації осіб із ПТСР. Особливості самопомоги при психологічній реабілітації осіб із ПТСР. Психологічне консультування осіб із ПТСР. Психологічна корекція осіб із ПТСР. Психотерапія при ПТСР.</p>	
6.	Психологічна реабілітація осіб з різними видами травматизації	<p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.</p> <p>ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.</p> <p>Психологічна реабілітація військовослужбовців. Особливості психологічної реабілітації осіб з ПТСР. Психологічна реабілітація залежностей. Особливості психологічної реабілітації дітей, які зазнали сексуального насильства.</p>	<p>Словникова робота до теми. Розробити модель психотерапевтичної роботи з особами, які зазнали/зазнають насильства:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основа («каркас») моделі – описано психологічні наслідки насильства. 2. Висвітлено основний зміст психотерапевтичної роботи з особами, які зазнали/зазнають насильства в сім'ї, на основі сучасних підходів до терапії травми. 3. Висвітлено основний зміст психокорекційної та психотерапевтичної роботи з особами, які вчиняють насильство в сім'ї, на основі сучасних підходів до розуміння психології насилля. <p>Тестування: https://d-learn.pro/developer/course/view/4114</p>
7.	Психологічна реабілітація військовослужбовців із ПТСР	<p>ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПР9. Пропонувати власні способи</p>	<p>Словникова робота до теми. Презентація з характеристикою одного із методів психологічної реабілітації військовослужбовців із ПТСР.</p>

		<p>вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.</p> <p>ПР15. Вміти розробляти та впроваджувати індивідуальні та групові програми психологічної реабілітації.</p> <p>Методи діагностики ПТСР у військовослужбовців. Напрямки надання психологічної допомоги військовослужбовцям. Технології та техніки психокорекції при ПТСР у військовослужбовців.</p>	<p>Тестування: https://d-learn.pro/developer/course/view/4114</p>
8.	<p>Психологічна реабілітація осіб, які пережили насилля.</p>	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.</p> <p>ПР15. Вміти розробляти та впроваджувати індивідуальні та групові програми психологічної реабілітації.</p> <p>ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.</p> <p>Види насилля. Цикл насилля. наслідки пережитого насилля. Напрямки надання психологічної допомоги особам, які пережили насилля. підходи до психотерапії осіб, що стали жертвами насилля.</p>	<p>Словникова робота до теми. Питання для самоконтролю до теми. Написати реферат у якому розкрити сутність та методологію одного із напрямків психотерапії осіб з ПТСР у результаті насилля.</p> <p>Тестування: https://d-learn.pro/developer/course/view/4114</p>

9.	Актуальні питання психологічної реабілітації осіб із ПТСР.	<p>ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.</p> <p>ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.</p> <p>ПР15. Вміти розробляти та впроваджувати індивідуальні та групові програми психологічної реабілітації.</p> <p>ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.</p> <p>Діагностичний інструментарій у психологічній реабілітації осіб із ПТСР. Практичні виклики психологічної реабілітації осіб із ПТСР. Методологічні проблеми психологічної реабілітації осіб із ПТСР.</p>	<p>Словникова робота до теми. Питання для самоконтролю до теми. Намалювати інтелект-карту актуальних практичних і методологічних проблем психологічної реабілітації осіб із ПТСР. Тестування: https://d-learn.pro/developer/course/view/4114</p>
----	--	---	--

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	-
Семінарсько-практичне заняття (усні відповіді, тестовий контроль)	30
Самостійна робота (КСР)	5
ІНДЗ	5
Контрольна робота	10
Максимальна кількість балів (Залік)	50
Загальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Всього
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Сем. заняття		5		5		5		5		5		5						30
С. Р. (КСР)																5		5
К. Р.															10			10
ІНДЗ														5				5
Залік																	50	50
Всього за тиждень	-	5	-	5	-	5	-	5	-	5	-	5	5	5	10	5	50	100

6. Ресурсне забезпечення

Рекомендована література до курсу:

1. Бойко Г. М. Реабілітаційна психологія: посібник [для студ. вищ. навч. закл.]. Полтава: АСМІ, 2010. 240 с.
2. Бочелюк В.Й. Психологія людини з обмеженими можливостями: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 264 с.
3. Гридковець Л. М., Вашека Т. В. Психологічне консультування. Посібник. Київ: Літера, 2015. 207 с.
4. Гридковець Л. М. Реабілітаційна психологія: навчальний посібник. Київ: КІБіТ, 2015. 42 с.
5. Діагностика, терапія та профілактика медико-психологічних наслідків бойових дій в сучасних умовах: методичні рекомендації. Київ; Харків : ДУ «Інститут неврології, психіатрії та наркології НАМН України», 2014.
6. Дуб Віра. Реабілітаційна психологія: методичні матеріали до семінарських занять [для студентів ВНЗ]. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2017. 92 с.
7. Кошова І. В. Основи психологічної реабілітації: практикум. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 89 с.
8. Оверчук В. А. Реабілітаційна психологія: навчальний посібник для студентівВНЗ. Вінниця: Міленіум, 2007. 295 с.
9. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. Київ, 2018. 208 с.
10. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 2. Київ, 2018. 240 с.
11. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 3. Київ, 2018. 236 с.
12. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко, Л. Г. Царенко; за ред. З. Г. Кісарчук. Київ: ТОВ «Видавництво «Логос». 2015. 207 с.
13. Психологічна допомога вимушеним переселенцям: Методичні рекомендації// Національний університет цивільного захисту України. URL: rda.hm.ua/files/4136_9730.doc
14. Романовська Л. І., Джигун Л. М., Синюк Н. В. Теорія та практика реабілітаційної роботи: навч. посібник. Хмельницький: ХНУ, 2009. 222 с.
15. Синдром «професійного вигорання» та професійна кар'єра працівників освітніх

- організацій: гендерні аспекти : навчальний посібник для вузів та інститутів післядипломної освіти / Наук. ред. С. Д. Максименко, Л. М. Карамушка, Т. В. Зайчикова. Київ: Міленіум, 2004. 258 с.
16. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій: практичний посібник / за наук. ред. Т. М. Титаренко / Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2019. 220 с.
  17. Тохтамиш О. М. Реабілітаційна психологія : навч.-метод. посіб. Вінниця : Віндрук, 2014. 100 с.
  18. Туриніна О. Л. Психологія травмуючих ситуацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2017. 160 с.
  19. Способи підвищення соціально-адаптивних можливостей людини в умовах переживання наслідків травматичних подій [Текст]: метод. Рекомендації за наук. ред. Т.М.Титаренко. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2017. 80 с.
  20. Abel, E. M. Psychosocial treatments for battered women: A review of empirical research. *Research on Social Work Practice*, 10(1), 2000, 55–77.
  21. American Psychiatric Association. *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (4th ed.). Washington, DC: Author. 1994.
  22. Andrews, D. A., Bonta, J., & Hoge, R. D. *Classification for effective rehabilitation*. 1990, 150 p.
  23. Arias, Esther, Ramón Arce, and Manuel Vilariño. “Batterer Intervention Programmes: A Meta-Analytic Review of Effectiveness.” *Psychosocial Intervention* 22: 2013, pp. 153–60.
  24. Bakker, L., Riley, D., & O’Malley, J. *Risk of reconviction: Statistical models predicting four types of reoffending*. Christchurch, NZ: Department of Corrections Psychological Service. 1999, 350 p.
  25. Beck A, Dozois D. Cognitive therapy: current status and future directions. *Ann Rev Med*. 2011;62: P. 397–409. doi: 10.1146/annurev-med-052209-100032.
  26. Belfrage H, Strand S. Measuring the outcome of structured spousal violence risk assessments using the B-SAFER: risk in relation to recidivism and intervention. *Behavioral Sciences and the Law*. 2012;30: P. 420–430. doi: 10.1002/bsl.2019.
  27. Benight, C. C., & Bandura, A. Social cognitive theory of posttraumatic recovery: The role of perceived self-efficacy. *Behaviour Research and Therapy*, 42(10), 2004, pp. 1129–1148.
  28. Berry, S. *The Montgomery House Violence Prevention Programme: An evaluation*. 1999, 370 p.
  29. Bush, J. *Cognitive self-change: A program manual*. Burlington: Vermont Department of Corrections. 1995a, 150 p.
  30. Clark, Patrick M. “Cognitive Behavioral Therapy: An Evidence-Based Intervention for Offenders.” *Corrections Today* 73(1): 2011, pp. 62–64.
  31. Cloitre, M., Koenen, K. C., Cohen, L. R., & Han, H. Skills training in affective and interpersonal regulation followed by exposure: A phase-based treatment for PTSD related to childhood abuse. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 70(5), 2002, pp. 1067-1074. <http://doi.org/10.1037/0022-006X.70.5.1067>
  32. Courtois, C. A., & Ford, J. D. *Treating complex traumatic stress disorders: An evidence-based guide*. New York: The Guilford Press. 2009, 150 p.
  33. Crespo, M., & Arinero, M. Assessment of the efficacy of psychological treatment for women victims of violence by their intimate male partner. *The Spanish Journal of Psychology*, 13(2), 2010, pp. 849-863. <https://doi.org/10.1017/S113874160000250X>
  34. Dowden, C., & Andrews, D. A. Effective correctional treatment and violent offending: A meta-analysis. *Canadian Journal of Criminology*, 42, 2000, P. 449-467.
  35. Ehlers, A. Trauma-focused cognitive behavior therapy for posttraumatic stress disorder and acute stress disorder. In Simos, G., & Hofmann, S. G. (eds). *CBT for anxiety disorders: A practitioner book*. New York, NY: Wiley, 2013, pp. 161-190.

36. Epp AM, Dobson KS. The evidence base for cognitive-behavioral therapy. Handbook of cognitive-behavioral therapies. 2010: pp. 39–73.
37. Grey, N. (Ed.) A casebook of cognitive therapy for traumatic stress reactions. Hove, UK: Routledge. 2009, 450 p.
38. Herman, J. Trauma and Recovery: The Aftermath of Violence – From Domestic Abuse to Political Terror. New York: Basic Books, 2015, 350 p.
39. Jackson K, Mantler T. Examining the Impact of Posttraumatic Stress Disorder Related to Intimate Partner Violence on Antenatal, Intrapartum and Postpartum Women: A Scoping Review. J Fam Viol 2016 Aug 31;32(1): pp. 25-38.
40. Jones L, Hughes M, Unterstaller U. Post-traumatic stress disorder (PTSD) in victims of domestic violence. Trauma, Violence, Abuse Internet 2001;2(2): pp. 99-119.
41. Lieberman A, Van HP. Attachment, trauma, and domestic violence. Implications for child custody. Child Adolesc Psychiatr Clin N Am 1998 Apr;7(2): pp. 423-443.
42. McFarlane, J., Malecha, A., Gist, J., Watson, K., Batten, E., Hall, I., & Smith, S. An intervention to increase safety behaviors of abused women. Nursing Research, 51(6), 2002, pp. 347–354.
43. Monson, C. M. & Shnaider, P. Treating PTSD with cognitive-behavioral therapies: Interventions that work. Washington, DC: American Psychological Association. 2014, 140 p.
44. Morrel, T. M., Elliott, J. D., Murphy, C. M., & Taft, C. T. Cognitive behavioral and supportive group treatments for partner-violent men. Behavior Therapy, 34, 2003, pp. 77–95.
45. Murphy CM, Eckhardt CI, Clifford JM, Lamotte AD, Meis LA. Individual versus group cognitive-behavioral therapy for partner-violent men: a preliminary randomized trial. J Interpers Violence. 2017;886260517705666.
46. Rauch, S., & Foa, E. Emotional processing theory (EPT) and exposure therapy for PTSD. Journal of Contemporary Psychotherapy, 36(2), 2006, pp. 61-65. doi: 10.1007/s10879-006-9008-y
47. Rheingold A, Acierno R, Resnick H. Trauma, posttraumatic stress disorder, and health risk behaviors, 2004, URL: <http://psycnet.apa.org/psycinfo/2003-88426-009>
48. Saunders, D. G. Feminist-cognitive-behavioral and process-psychodynamic treatments for men who batter: Interaction of abuser traits and treatment models. Violence and Victims, 11(4), 1996, pp. 393–414.
49. Seng J, Rauch S, Resnick H, Reed C, King A, Low L, et al. Exploring posttraumatic stress disorder symptom profile among pregnant women. J Psychosom Obstet Gynaecol 2010 Sep;31(3): pp. 176-187
50. Smedslund G, Dalsbo TK, Steiro AK, Winsvold A, Clench-Aas J. Cognitive behavioural therapy for men who physically abuse their female partner. Cochrane Database Syst Rev. 2007;3:CD006048.
51. Soffer N. When childbearing triggers trauma: How obstetric nurses support sexual abuse survivors through pregnancy and childbirth. Smith Scholar Works 2011.
52. Wellington, NZ: Department of Corrections Psychological Service.
53. World Health Organization. World report on violence and health. 2002. URL: http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42495/9241545615_eng.pdf?sequence=1

Інформативне та методичне забезпечення

Основні нормативні акти:

1. Про соціальні послуги (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 45, ст.358) (із змінами 2004-2017 р (Закон визначає основні організаційні та правові засади надання соціальних послуг особам, які перебувають у складних життєвих обставинах та потребують сторонньої допомоги).
2. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні (Назва Закону зі змінами, внесеними згідно із Законом N 2249-VIII (2249-19) від 19.12.2017). URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15>

3. Закон України Про освіту (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

4. Про психіатричну допомогу (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, №19, ст.143) (Із змінами, 2013с. 2018 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/1489-14>

5. Закон України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2011-12>

6. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2018, № 5, ст.35). URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/2229-19#n231>

7. Про затвердження Положення про центр розвитку дитини/ Постанова Кабінету Міністрів України; Положення від 05.10.2009 № 1124 URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/1124-2009-%D0%BF>

8. Про внесення змін до Типового положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей/ Постанова Кабінету Міністрів України від 21. 11. 2012 № 1128. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1128-2012-%D0%BF>

9. Постанова Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 року № 528 «Про затвердження Порядку виплати грошової компенсації вартості проїзду учасників антитерористичної операції та постраждалих учасників Революції Гідності до суб'єктів надання послуг для проходження психологічної реабілітації та назад». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/528-2016-п>

10. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 року № 497 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів із психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції та постраждалих учасників Революції Гідності». URL: <https://zakon.rada.RQV.ua/go/497-2Q17-n>

11. Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 року № 1057 «Про затвердження Порядку проведення психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції та постраждалих учасників Революції Гідності». URL: <https://zakon.rada.Rov.ua/laws/show/1057-2017-n>

12. Про затвердження Державної цільової програми з фізичної, медичної, психологічної реабілітації і соціальної та професійної реадаптації учасників антитерористичної операції та осіб, які брали участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації в Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, на період до 2022 року / Постанова Кабінету Міністрів України; Програма, Паспорт, Заходи від 05.12.2018 № 1021. URL: <httpsh/zakon.rada.Rov.ua/laws/show/1021-2018-%D0%BF>

13. Про затвердження Типового положення про мобільну бригаду соціальнопсихологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі. Постанова Кабінету Міністрів України; Положення від 22.08.2018 № 654. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/654-2018-%D0%BF>

14. Про схвалення Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року Розпорядження Кабінету Міністрів України; Концепція від 27.12.2017 № 101 8-р. URL: <https://zakon.rada.gov.Ua/laws/show/1018-2017-%P1%80>

15. Про схвалення Концепції Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2023 року / Розпорядження Кабінету Міністрів України; Концепція від 10.10.2018 № 728-р URL: <https://zakon.rada.Rov.ua/laws/show/728-2018-%D1%80>

16. Про внесення змін до Положення про психологічну службу системи освіти України/ МОН України; Наказ, Положення, Нормативи від 02.07.2009 № 616. Зареєстровано: Мін'юст України від 23.07.2009 № 687/16703. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0687-09>

17. Про затвердження Переліку соціальних послуг, що надаються особам, які

- перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати / Мінсоцполітики України; наказ, Перелік від 03.09.2012 № 537. Зареєстровано: Мін'юст України від 19.09.2012 № 1614/21926 (з доповненнями 2017 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1614-12>
18. Про організацію соціально-виховної та психологічної роботи із засудженими / Наказ Міністерства юстиції України; Положення, Форма типового документа, Журнал від 04.11.2013 № 2300/5. Зареєстровано: Мін'юст України від 04.11.2013 № 1863/24395 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/zl863-13>
19. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо проведення супервізії у соціальних службах / Міністерство соціальної політики України. Наказ від 5 січня 2015 року N 5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/Ro/v0005739-15>
20. Про затвердження Державного стандарту соціальної адаптації/ Мінсоцполітики України; Наказ, Стандарт, Картка, Форма типового документа, План, Заходи від 18.05.2015 № 514. Зареєстровано: Мін'юст України від 05.06.2015 № 665/27110 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0665-15-14>
21. Про затвердження Положення про службу військового духовенства (капеланську службу) у Національній гвардії України / МВС України; Наказ, Положення від 24.03.2016 № 205. Зареєстровано: Мін'юст України від 14.04.2016 № 557/28687 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0557-16>
22. Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги кризового та екстреного втручання / Мінсоцполітики України; Наказ, Стандарт, Журнал, Форма типового документа, Акт від 01.07.2016 № 716. Зареєстровано: Мін'юст України від 20.07.2016 № 990/29120 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0990-16>
23. Про затвердження Інструкції про організацію санаторно-курортного лікування, медичної та медико-психологічної реабілітації у Збройних Силах України / Міноборони України; Наказ, Інструкція від 04.11.2016 № 591. Зареєстровано: Мін'юст України від 28.11.2016 № 1538/29668 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1538-16>
24. Про затвердження Змін до Переліку соціальних послуг, що надаються особам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати/

- Мінсоцполітики України. Наказ від 14.04.2017 № 626. Зареєстровано: Мін'юст України від 15.05.2017 № 615/3043 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0615-17>
25. Про затвердження Стандарту психологічної діагностики та форм документів з організації психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції та постраждалих учасників Революції Гідності / Наказ Міністерства соціальної політики від 01.06.2018 № 810. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0723-18>
26. Про встановлення граничної вартості послуг із психологічної реабілітації учасників антитерористичної операції та постраждалих учасників Революції Гідності у 2018 році / Наказ Міністерства соціальної політики від 26.04.2018 № 591. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0558-18>
27. Про затвердження Вимог до суб'єктів надання послуг із психологічної реабілітації та форми акта наданих послуг із психологічної реабілітації за рахунок бюджетних коштів / Наказ Міністерства соціальної політики від 27.04.2018 № 597. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0554-18>
28. Про затвердження примірного договору про надання послуг із психологічної реабілітації / Наказ Міністерства соціальної політики від 27.04.2018 № 598. URL: <https://legall00.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/psycholog-reabilit.pdf>
29. Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я: МКФ, 2001 [Електронний ресурс].

Методичне забезпечення

1. Опорні конспекти лекцій.
2. Підручники, навчальні посібники, довідники тощо.
3. Електронні варіанти тестів для проміжного/підсумкового контролю знань.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра загальної та клінічної психології м. Івано-Франківськ, вул. Т.Шевченка, 57 каб. 501 тел. (0342) 59-60-66 kzper@pnu.edu.ua
Викладач	Кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної та клінічної психології Карпюк Юлія Ярославівна
Контактна інформація викладача	+ 380 50 911 2701 yulia.karpyk@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Вступаючи на цей курс, студенти повинні дотримуватися норм поведінки, прописаних у Положенні про академічну доброчесність у Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника Положення 1 https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/положення-про-запобігання-плагіату-у-ДВНЗ-Прикарпатський-національний-університет-імені-Василя-Стефаника.pdf?fbclid=IwAR2OZ7ieedYbWar3YLAu5arEPfHIWJvA8ahWm pLODcN6M2XRt7GPFip0uT8 Положення 2 https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/Кодекс.FR12.pdf
--------------------------	--

<p>Пропуски занять (відпрацювання)</p>	<p>Відвідування лекцій та семінарсько-практичних занять з курсу є обов'язковим, воно забезпечує краще розуміння матеріалу, дає можливість простежити зв'язок між теоретичною інформацією та її прикладним аспектом, сформуванню системи знань та ґрунтовно підготуватись до заліку/іспиту.</p> <p>Відтермінування здачі завдань самостійної роботи, індивідуального завдання, семінарсько-практичних занять у випадках хвороби чи якоїсь іншої вагомої для студента причини може бути дозволене за умови надання необхідної документації (довідки і т.д.)</p> <p>За умови відсутності студента на заняттях або ж невчасного виконання завдань студенту пропонується у визначений викладачем день і час (відповідно до розкладу) відпрацювати пропущені заняття.</p> <p>Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове.</p> <p>Студенти, які вивчають дисципліну «Психологічна реабілітація осіб із ПТСР» зобов'язані відпрацювати заняття/ невиконаний обсяг робіт, а саме : усно перездати пропущену тему, виконати завдання до семінарсько-практичних занять, самостійну роботу, законспектувати вказану літературу, виконання тестових завдань (на платформі дистанційного навчання) та індивідуального завдання.</p> <p>Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, виконують всі завдання згідно вимог.</p>
<p>Виконання завдань пізніше встановленого терміну</p>	<p>Роботи повинні бути виконані й представлені студентом у встановлений час консультацій, при цьому не пізніше ніж за 1 тиждень до завершення вивчення навчального курсу групою. Ті, хто не виконали роботи, практичні завдання, завдання самостійної роботи вчасно, повинні їх виконати, однак оцінка при цьому буде знижена відповідно до розроблених критеріїв.</p> <p>У випадку незадовільного виконання завдань, виявів недобропорядної поведінки, академічної недоброчесності (списування), викладач пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи, а пред'явлені студентом завдання не зараховуються.</p>
<p>Невідповідна поведінка під час занять</p>	<p>Неприйнятним для студентів Університету є: порушення норм моралі, що включає негідну поведінку; запізнення або пропуски навчальних занять чи без поважної на то причини; вчинення дій, що перешкоджають здійсненню навчального процесу; порушення академічної доброчесності; недопустимо користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (крім випадків, передбачених навчальним планом та методичними рекомендаціями викладача).</p>
<p>Додаткові бали</p>	<p>При бажанні студента підвищити підсумкову оцінку пропонується виконання індивідуального завдання або додаткових завдань у тестовій формі.</p>
<p>Неформальна освіта</p>	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти здійснюється згідно Положення https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf</p>